

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 43715-01-26

לפני: כבוד השופט אלכס שטיין
כבוד השופטת גילה כנפי-שטייניץ
כבוד השופט יחיאל כשר

העותרת: רגבים (ע"ר)

נגד

המשיבים: 1. שר הביטחון
2. השר במשרד הביטחון
3. מפקד פיקוד המרכז
4. סגן ראש המינהל האזרחי
5. קמ"ט איכות הסביבה
6. משטרת ישראל, מחוז ש"י
7. פלונים

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרת: עו"ד בועז ארזי

בשם המשיבים 1-6: עו"ד מתניה רוזין

פסק-דין

השופטת גילה כנפי-שטייניץ:

לפנינו עתירה למתן צו על תנאי בה התבקשנו להורות למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע אינם נוקטים בפעולות לשם אכיפת חוקי הניקיון והשמירה על הסביבה, נגד פעילותן של חמש מגרטות רכבים בלתי חוקיות הפועלות באזור בנימין. כן התבקשנו להורות למשיבה 6 לנמק מדוע לא תפתח בחקירה פלילית בשל העבירות הכרוכות, כנטען, בפעילות המגרטות; ולהורות למשיבים כולם להעביר לידי העותרת את פרטיהם של מפעילי המגרטות.

רקע וטענות הצדדים

1. עניינה של העתירה בפעילותן של חמש מגרטות רכבים בלתי-חוקיות המצויות בשטח C, בסמוך לכביש 4460, בין הכפרים קיביא ונעלין. ליד לאחת המגרטות מצוי גם מוסך שנבנה בניגוד לחוק.

2. הגם שהעתירה דנן ממוקדת בפעילותן של חמש מגרטות ספציפיות, העותרת מפרטת בעתירה על אודות הנזקים הסביבתיים הנגרמים כתוצאה מתופעת מגרטות הרכב הבלתי-חוקיות באזור בכללותה. לטענת העותרת, פעילות המגרטות גורמת לזיהום סביבתי חמור הן לקרקע והן למי התהום, כתוצאה של חלחול שמנים ורעלים, וכן למפגע אסתטי קשה. עוד נטען כי רבות מהמגרטות עוסקות בפירוק רכבים גנובים ומכירת חלפים מהם (תופעה המכונה "משחטות רכב"), וכן בטיפול ברכבים ש"הורדו מהכביש" כתוצאה מתאונה, הן בדרך של פירוקם לטובת חלפים והן בדרך של החזרתם לשימוש. הדבר תורם, לדברי העותרת, לתופעת הסחר הבלתי-חוקי בחלקי חילוף לרכב, ולהתעצמות התופעה הקשה של גניבות רכבים לשטחי האזור. זאת ועוד, לדברי העותרת, תופעה זו של החזרה לשימוש של כלי רכב – המכונים באזור "מִשְׁטוּפָה" – קשורה בקשר הדוק לסיכונים ביטחוניים, שכן אותם רכבים מועדפים לשימוש על-ידי מחבלים בשל העובדה שאינם מופיעים במרשמי הרכב הרשמיים. בצד זאת נטען, כי הרכבים האמורים מהווים גם סכנה תחבורתית בכבישי האזור. לבסוף נטען, כי לפעילות המגרטות נלווית גם בניה בלתי-חוקית.

3. בעתירה נטען כי המשיבים מתנערים מחובתם לאכיפת החוק, בכל הנוגע לפעילות המגרטות הבלתי-חוקיות מושא העתירה. לדברי העותרת, הימנעות המשיבים מאכיפה אפקטיבית עולה כדי חוסר סבירות קיצוני בפעולתם. עוד מבקשת העותרת כי נורה למשיבה 6 לנמק מדוע לא תפתח בחקירה פלילית בנוגע לפעילות המגרטות, הן בנוגע לעבירות סביבתיות והן בנוגע לעבירות בתחום הבנייה. לבסוף מבקשת העותרת כי נורה למשיבים למסור לידיה את פרטי מפעילי המגרטות, זאת לדבריה על מנת לצרפם לעתירה.

4. ביום 13.7.2026, כחצי שנה לאחר הגשת העתירה, הוגשה תגובה מקדמית מטעם המשיבים. המשיבים מסרו כי בכל הנוגע למוסך הסמוך לאחת המגרטות, אשר על-פי ההערכה משמש את מגרשי הגרוטאות במקום, מתנהלים הליכי אכיפה כבר משנת 2006, לרבות צו הריסה שהוצא למקום בחודש דצמבר אותה שנה – לפני כמעט שני עשורים. בעקבות פניית העותרת למשיבים, ועוד לפני הגשת העתירה, נערך סיור במקום ביום 6.4.2025 ובו נמצא כי לימים, אותו מוסך דווקא הורחב, לצדו קיימים כיום שני מבנים נוספים וכן הוספו רצפה, גידור ומגרש גרוטאות. לאור חלוף הזמן מאז שהחל הליך האכיפה במקום, נמסרה במקום הודעה על מתן זכות להגשת השגה; השגה כאמור הוגשה ונדחתה; וביום 16.3.2026 ניתנה למחזיק ארכה בת 14 ימים "לנקוט בכל פעולה טרם ביצוע אכיפה". ביחס לאחד המגרשים נמסר באותו סיור גם צו דרישה לסילוק גרוטאות.

ביום 28.4.2026 נערך סיור נוסף בשני מגרשים נוספים שבמהלכו נמסרו צווי דרישה לסילוק גרוטאות וכן ניתנו צווי הפסקת עבודה בעניינם של מבנים המצויים במגרשים אלה, וביום 3.6.2026 התקיים דיון לפני ועדת המשנה לפיקוח בו הוחלט על הוצאת צווי הריסה למבנים.

5. במישור המשפטי, עמדת המשיבים היא כי דין העתירה להידחות על הסף. אשר לסעד שעניינו נקיטת פעולות אכיפה, המשיבים טוענים כי "ננקטו פעולות שונות ונעשו מאמצים" בכל הנוגע לשמירה על איכות הסביבה, הניקיון, ואכיפת הדין כלפי המגרשות. כל זאת, לדבריהם, מבלי שהמשיבים התנערו מן החובה לפעול בעניין ובהתאם לסדרי העדיפויות באכיפה. בנסיבות אלה עמדתם היא כי דין העתירה להידחות בהיעדר עילה להתערבות. אשר לסעד שעניינו פתיחה בחקירה פלילית המשיבים טוענים כי לא מוצו ההליכים בעניינו, ואשר לאכיפת דיני התכנון והבנייה כלפי הבינוי הבלתי-חוקי במגרשות, נטען כי לעותרת קיים סעד חלופי בדמות הגשת עתירה לבית המשפט לעניינים מינהליים.

דיון והכרעה

6. לאחר שעיינתי בעתירה ובתגובה לה, על נספחיהן, הגעתי לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות.

7. אין, למעשה, חולק על חשיבות אכיפת הדין נגד פעילות המגרשות הבלתי-חוקיות. עם זאת, לעת הזאת לא קמה עילה להתערבותנו. כידוע, על דרך הכלל בית משפט זה איננו מתערב בשיקול דעת הרשויות המוסמכות בקביעת מדיניות אכיפה. התערבות כאמור תיעשה רק במקרים חריגים אשר בהם הרשויות מתנערות מאכיפת החוק, או כאשר יימצא שנפל פגם מהותי בשיקול דעתן (ראו, מיני רבים: בג"ץ 80811-11-25 תנועת רגבים (ע"ר) נ' שר הביטחון, פסקה 5 (13.5.2026); בג"ץ 4272/22 רגבים נ' ראש ממשלת ישראל, פסקה 17 (13.12.2022)). בענייננו, המשיבים אינם כופרים באחריותם לנקוט צעדי אכיפה בנושא. כאלה אף ננקטו כבר בעקבות פניית העותרת מתחילת שנת 2025 ועד לעת האחרונה. בנסיבות אלה, משנקטו המשיבים ועודם נוקטים פעולות לאכיפת הדין, לא מצאתי כי נדרשת התערבותנו.

8. אשר לסעד שעניינו פתיחה בחקירה פלילית, עיון בנספחי העתירה מעלה כי אכן לא מוצו הליכים מול המשיבה הרלוונטית בעניין זה ומשכך, דין העתירה להידחות אף בעניינו (בג"ץ 15602-06-26 ח"כ צביקה פוגל, יו"ר הוועדה לביטחון לאומי נ' היועצת המשפטית לממשלה, פסקה 2 (7.6.2026)). כך גם באשר לסעד שעניינו אכיפת דיני התכנון והבנייה, אשר לגביו קיים לעותרים סעד חלופי (סעיף 5א(א)(1) לחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000, ופרט 2 לתוספת הרביעית לחוק זה; בג"ץ 6717/19 רגבים נ' שר הביטחון, פסקה 3 (7.1.2020)). בנתון לתוצאה שאליה הגעתי, ממילא התייתרה גם בקשת העותרת כי יועברו אליה פרטי מפעילי המגרטות לשם צירופם להליך.

9. העתירה נדחת, אפוא, תוך שמירת זכויות העותרת. לנוכח תרומת העותרת לאכיפת הדין, ישלמו המשיבים לעותרת הוצאות בסך 3,000 ₪.

ניתן היום, ג' אלול תשפ"ו (16 אוגוסט 2026).

יחיאל כשר
שופט

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

אלכס שטיין
שופט